

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt II. Commendonus in Germaniam Nuntius. Mandata ipsi ac Delfino imposita. Agitata ab vtroque cum Cæsare. Sensa Hispanorum ab ipsis detecta. Ipsorum profectio petente Cæsare ad conuentum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

Commendonus in Germaniam Nuntius. Mandata ipsi ac Delfino imposita. Agitata ab utroque cum Cæsare. Sensa Hispanorum ab ipsis detecta. Ipsorum profectio petente Cæsare ad conuentum Naumburgensem in Saxonia.

ITaque rei summa in eo sita erat, vt Cæsari fieret satis, cui Galli mentem suam significarant, aientes interim Nuntio, Sperare se (quamquam Oratori, qui Romæ erat, scriberetur de eo, tamquam de re quam idem Nuntius pro certa ponebat) Pontificem, vbi ipsorum ac Cæsarianorum preces in id conspirarent, consensurum nouo præteritarum sanctionum examini. De his omnibus Nuntius in Gallia degens certiores fecit Nuntios in Germania commorantes. Hi erant non solum Osius ac Delfinus^a, sed Ioannes Franciscus Commendonus, à nobis suprâ laudatus, Episcopus tunc Zacynthinus; cum vellet Pontifex, vt Osius apud Ferdinandum consisteret, vt Commendonus ipsi diploma deferret, & literas Pontificis manu exaratas, quibus ardentè Ferdinandum urgebat ad fauendum Ecclesiæ, in eo quod maximè tunc opus erat; atque vt idem Commendonus vnâ cum Delfino à Cæsare consilium ac monita exquireret, ac postea ipsorum alter ad Superioris, alter ad Inferioris Germaniæ Principes diploma deferret.

Verùm memorata particula quantum difficultatis repererat in Gallia ac Germania, tantumdem facilitatis attulerat in Hispania ad amplectendum diploma^b. Etenim illic vbi opus non erat id quod fieri non poterat, sicut in aliis regionibus, sed quod fieri poterat: nimirum, vt præcaueretur non vt curaretur insanabilis morbus, moderatiùs se habebant vota, adeoque res æquioribus oculis spectabantur. Quocirca potiùs ex aduerso, cum in Diplomatis titulo non *continuari*, sed *indici* Concilium diceretur, suspicati sunt Hispani, morem per ea geri hæreticorum, seu veriùs quorundam Principum Catholicorum importunitati, nimis cupientium vt hæreticis non indebita modò, sed perniciofa indulgerentur. Porro expendebant Hispani, hanc & quamcumque aliam Synodum contemptui futuram, si Decreta ibi constituta ex auctoritate Pontificia, liceret postea nouo Pontifici in dubitationem reuocare. Proinde à Synodo, per eam formam indicta, minimè extitutam rerum incertarum firmitatem, sed potiùs iam confirmatarum titubationem; & per huiusmodi exemplum; earum etiam quæ in posterum confir-

^a In dicta iam epistola Nuntij in Gallia ad Nuntios Germaniæ.

^b Apparet ex dicta epistola Osij ad Gualterum: & ex epistola Amulij, 22. Februarij 1561. iam citata.

marentur: atque huic Hispanorum obiecto aliud responsum non est, nisi ut animaduertent, esse in diplomatis sinu, quod ipsi postulabant in fronte. Romæ, ubi hæc difficultates Hispanorum auditæ sunt, quidam ex publicis administris ^c induxit animum, eas ab offensione recenti fuisse profectas, ob acceptam Romæ ab Antonio, tamquam Rege Nauarræ, præstitam obedientiam: quod quidem tunc in suspicionem incidere non temerè poterat; sed pro vero confidenter à Suavi affirmandum non erat, quandoquidem postea compertum est, Hispanos, eâ etiam offensione deletâ, numquam destitisse etiam in Concilio à declaratione huius futuræ continuationis in primis postulanda.

1561.

^c Venetus Orator, ut constat ex epist. dicta, 22. Februarij.

3 Quamquam Germaniæ Nuntij à Pontifice iussi essent voce solum legationem exercere, neque quidquam præter ^d diploma litterasque Pontificis scripto tradere, ne materiam suppeditarent responsis vltro citroque iterandis, quæ scripto redditæ, sæpè sunt aut erroris aut offensionis semina; tamen Ferdinandus, ubi res à Nuntiis propositas humaniter audiit, eas scripto exaratas constantissimè petiit: nec satis fuit adducta excusatio, quod ipsis non liceret quidquam aliud præter diploma & litteras scripto exhibere. Quapropter re inter se deliberatâ, interpretati sunt, mentem non esse Pontificis, eos in re leui tam arcto obstringi interdicto, etiamsi eo seruato ea rerum tractatio præcidenda, & Cæsar ab alienandus præuidetur. Idcirco perbreue scriptum protulere, quo vnicè studium Pontificis ostendebatur in cunctis paternè inuitandis, etiam longinquis ac seiunctis ab Ecclesia, idque per multiplicatos Nuntios, quò promptius fieret; reliqua verò satis haberi in diplomate, in litteris Pontificiis ad Cæsarem, & in aliis litteris eidem communicatis, quæ fidem ipsis Nuntiis conciliabant apud Principes, seu Catholicos seu Protestantes.

^d Cuncta existant in litteris trium Nuntiorum ad Borromæum Card. 9. Ianuarij 1561.

4 Scripto pariter Cæsar respondit: Summoperè commendari à se Pontificis consilium de duobus Nuntiis missis: quod spectabat ad Catholicos Principes, arbitrari se, nouis cohortationibus opus non esse, quibus ad Concilium allicerentur: Protestantes in præteritis Comitibus professos fuisse, nolle se Concilio assentiri absque grauissimis quibusdam conditionibus, quas ibi appositas tradebat Nuntiis; ut si denuò ab hæreticis proponerentur, paratam Nuntij responsum haberent: eosque hortabatur ad omnem cum illis comitatem adhibendam, & quoduis ægri sensus periculum declinandum. Auctor etiam erat, ut Nuntij ad conuentum pergerent, à Protestantibus mox Naumburgi in Saxonia habendum;

Gggg 2

vbi

1561.

vbi celeris ac certa responsio Nuntiis reddi potuisset ab illis omnibus, atque etiam à Rege Daniæ, quem pro acceptis mandatis erant allocuturi, quiq̃ue conuentui interuenturus credebatur; quod tamen non euenit: atqui vbi separatim eos conuenirent, plurimum temporis infumeretur, neque quisquam certum esset responsum daturus, nisi prius fœderatorum sensa pernouisset. Deceuisse Cæsarem, solemnes etiam Oratores ad conuentum legare eâ solùm gratiâ, vt eorum Principum accessum ad Concilium posceret, se quoque præstò esse ad omnem aliam, quod in se esset, opem ferendam. Velle præterea se Nuntiis comites dare viros idoneos, rerumque experientes, eosq̃ue Nuntios amicis Principibus summoperè commendare. Petebat à Nuntiis, vt quæcumque illis redderentur responsa, exemplò ea sibi significarent, quò liceret ipsi opportunis excogitare quidquid prospero successui conferre posset.

e Litteræ Commendonij Card. ad Moronum, 8. Ianuarij 1561. & Commentarij Commendonij, qui afferuntur vsque ad finem Operis, habentur in libris, seruatis in Bibliotheca Barberinorum.
f Constant ex dicta Commendonij epistola 19. alifque ad Borromæum Cardinalem 10. & 13.

Hoc scripto, ac postulationibus Cæsaris, Regisq̃ue Bohemiæ commoti Nuntij, animum induxere * vt se ad conuentum illum conferrent: etenim ex vna parte, cum is indictus fuisset vigesimo Ianuarij, facultas ipsis non erat voluntatem Pontificis prius explorandi; ex altera verò innotuerat, vnum ex præcipuis capitibus, quæ ij Principes in Comitiiis perpendenda proposuerant, esse, num eundem ipsis esset ad Concilium, & quibus conditionibus: vnde mandata Pontificis vt illi inuitarentur, non poterant alibi cum aliqua euentus spe in opus deduci.

Præter ea quæ narrato scripto continebantur, quatuor in priuatis colloquiis fuerunt à Cæsare ipsis significata: * Primum, A Protestantibus non modicam suspicionem fuisse conceptam ob sæpius memoratam particulam; seque ab illis commonitum, vt eam expenderet: quare opus esse omnem suspicionis vmbra in ipsis diffusi, quòd nimirum Pontifici esset in animo præteritam Synodum continuare.

Alterum erat, Tempus ad conueniendum, angustum videri, & à Pontifice in Gallorum gratiam acceleratum.

Tertium, Amplissimæ securitatis tabulas esse Protestantibus offerendas.

Postremum, Consuetudinem in iis regionibus esse agendi negotia per libellos; proinde oportere in Comitiiis huiusmodi morem seruari.

Ad hæc Commendonus: De præcedente Synodo continuanda, 7 compertum esse Cæsari, quàm paternè Diploma esset formatum; se in Germaniam venisse non ad disceptandum cum Protestantibus,

bus, sed ad ipsos inuitandos, cohortandosque; si Concilium adiissent, eos & loquendi libertatem habituros, & libenter auditum iri. 1561

Quod attinebat ad tempus; studere Pontificem festinationi, quòd ubique morbum & necessitatem conspicaretur; vbi verò Principes vnanimis Concilij prorogationem ab ipso petiissent, tum se illorum sententiæ illam minimè negaturum: tabulas securitatis exhibitum iri firmissimas & amplissimas.

Se ne per interpositos libellos agerent, vetitos esse à Pontifice, quòd illud ipsum, quod Cæsar tantoperè commendarat, obseruaretur, hoc est, ab omni offensione abstinere, quæ responsionum vtrò citroque redditarum processu difficulter declinaretur, cum contingat perinde corporibus, ac animis malè affectis, vt ad omnem quantumuis leuem attactum, quasi ad inflictam plagam indolescant: negotium quod à Nuntiis proponebatur, esse admodum simplex, factisque explicatum diplomate; nec se habere in mandatis, vt de conditionibus agerent, aut per disputationes litigarent, sed solùm vt proponerent, inuiterent, & cohortarentur.

8 De morum etiam legibus sermo est habitus; de quibus dixit Commendonus, Eas summoperè Pontifici cordi esse, eundemque libenter earum causâ multos Antistites Romam aduocaturum fuisse, nisi ea ratio ipsum cohibuisset, ne scilicet suspicio excitaretur, velle ipsum à denuntiata Synodo illos distrahere; nihilominus ad id agendum paratum esse, vbi Cæsar opportunum arbitraretur. Ad quod Ferdinandus respondit, Allatam à Pontifice causam rationi consentaneam esse; illud verò consilium tunc suscipi posse, cum Synodus in aliquod ineluctabile obstaculum impegisset.

9 Viennâ ambo Nuntij sunt profecti 14. Ianuarij; & cum Pragâ transfrent, excepti per summam comitatem à Ferdinando Archiduce, secundo Cæsar's filio. Naumburgum peruenere die vigesimo octauo mensis eiusdem, nacti multos Principes ibi coactos; sed inde abierat Ioannes Federicus Saxo, Dux Wimariensis, ad quem idcirco scripsit Commendonus litteras separatim, obtulitque suum ad ipsum accessum. Priuatum colloquium petiere Nuntij à Septemuiris Palatino & ac Saxone; sed hic respondit: Cum ipse Comitibus interesset quibus præerat alter, utpote dignior Septemuir, opus esse, vt primo loco cum illo ageretur: & ex altera parte semper se Palatinus humaniter excusauit, distulitque colloquium, à Nuntius assidue postulatum. Postremò pridie Nonas Februarias significandum ipsis curauit, posttridie manè eos auditum iri ab vniuerso conuentu. Nec fatis fuit, quòd sequester, per quem colloquium pe-

g Cuncta existant in epistola Nuntiorum ad Borromæum Cardinalem, Naumburgo 8. Februarij 1561.

G g g g 3 rebatur,

1561.

tebatur, causaretur, à Pontifice, futuri conuentus haud conſeio, fuiſſe miſſos Nuntios cum peculiariſſimis mandatis ad ſingulos Principes: reſponſum enim eſt; Huiusmodi conſuetudinem ibi eſſe: ceterum ſequeſter ille vrbane habitus eſt. Quare Nuntij eundem ſibi cenſuere, cum Oratores Cæſarei affirmaveſſent, niſi tunc audirentur, numquam ipſos congreſſum obtenturos, nec aliã formã, nec alibi: quin ob nimiam cunctationem dubitatio erat orta, quod Principes, qui conuenerant, nollent villo modo Nuntios audire.

Huiusce colloquij perbreuem deſcriptionem habet Suauis, eã ſolum expoſitã eius parte, quę magis in Sedis Apoſtolicę contemptum cadat, & obducto velo alteri parti, ex qua videre licet opus, ſi minus proſperẽ ceſſit, grauius certe ac decorẽ proceſſiſſe. Nos quoniam reſ gesta ad honeſtam curioſitatem allicit, quippe minimẽ communis ex vſu, & ſeta ingentibus euentis, haud moleſtum fore putamus, ſi conditiones ſingulares exponemus, quę in quibuſdam factis non modò nos delectant magis, ſed magis etiam erudiunt quam vniuerſales, quippe ſatis notę communesque vniuerſo generi huiusmodi operum, adeoque vix memorabiles: eo planẽ modo, quo in depictis hominum imaginibus multo pluris æſtimantur propria cuiuſpiam lineamenta, quam præcipua & communia ſeu cunctis ſeu plurimis. Manẽ Nonis Februariis à Palatino & Saxone quatuor viri primarij, ex iis qui ipſis à conſiliis & ſecretis erant, ad deducendos Nuntios miſſi ſunt cum armatorum cuſtodum cohorte; atque hi quidem noluerunt cum ipſis Nuntiis rhedam conſcendere, ſed eos pedestri comitatu proſecuti. Vbi ad conuentus ædes Nuntij peruenerunt, in hypocaustum non amplum, pro regionis ac temporis more, adducti ſunt, vbi ſolum aderant Principes, eorumque filij, & qui à ſecretis erant, & Cancellarij. Ingreſſi Nuntij ipſos Principes adſtantes, & aperto capite naſti ſunt. Hic ab illis ordo ſeruabatur: Manebant in paruo ſubſellio duo Septemviri; poſt eos aliquantulo remotior Orator Septemviri Brandenburgici, qui pro Germaniæ conſuetudine cunctos reliquos antecellebat, minores ſuo Principis cuius perſonam gerebat: tum ceteri ſubinde pro ſuo gradu. Dextera Nuntiiſ porrecta non eſt, pro regionis illius more; propterea quòd amicitie argumentum id fuiſſet, quam Proteſtantes volebant cum adminiſtris Romani Pontificis profiteri. Nuntij ſingulis Principibus Diploma Concilij, ſingulaſque Pontificias litteras ad ſingulos nominatim ſcriptas exhibuere. Tunc voce concordi Nuntiiſ dictum eſt à Principibus: *Sedeant Dominationes veſtra;* indicatumque ſubſellium ſerico villoſo inſtructum, atque ad id paratum.

Reſpon-

Respondere Nuntij: *Sedeant Celsitudines vestrae.* Et extemplò utri-
que confedere, altumque silentium secutum, quod solet esse prælu-
dium vel maximè sublimium colloquiorum. 1561.

C A P V T III.

*Concio utriusque Nuntij in Naumburgensi conuentu. Responsa
tunc & postea ipsis reddita. Quæ ab usdem adiecta fuerint.*

Varij euentus ac dissensiones inter congregatos.

PRior verba fecit Delfinus Nuntius, & breuiter recensuit quæ
continebantur in Diplomate, de causis Pontificem impellen-
tibus ad Synodum congregandam. Adiecit, à Pontifice, in-
tra charitatis suæ viscera inclytam nationem Germanicam comple-
ctente, vehementique desiderio illius concordiae ac tranquillitatis
flagrante, missos esse duos Nuntios, qui cohortarentur, poscerent,
rogarent eos ipsos Principes, ut rem susciperent; cum certum esset,
cuncta in Synodo per summam pacem, mansuetudinem, & chari-
tatem peractum iri, eosque ibi non modò quacumque in re audien-
dos esse, sed in omnibus æquitati consentaneis exaudiendos. Nihil
aliud in Synodo curandum, nisi ut iis comprobatis quæ comproba-
ri fas esset, damnatisque quæ damnari oporteret, tolleretur nimis
diuturnum schisma, & vnitas Ecclesiae redderetur. Studerent pro-
inde sacri Imperij Principes optimum illud opus promouere, suis
Procuratoribus eò missis, cum paratus esset Pontifex publicam il-
lis fidem securitatis impertiri, quàm maximè vniquam fuisset data,
aut legitimè dari posset, amplissimam, quò tantorum etiam Princi-
pum operâ dissidia pacarentur, vna persisteret Fides, ac suus Eccle-
siae splendor redderetur, quando quidem eò iam miseriarum deuen-
tum erat, ut tot essent opiniones hominum de Religione, quot ani-
mi, & tot Euangelia, quot doctores.

Post hæc Commendonus ostendit, Per ea dissidia exponi Chri-
stianam Rempublicam imminenti periculo direptionis, quam ho-
stes Christiani nominis minabantur. Nullum repertum iri tempus
opportunius concordiae, quàm illud, quo Deus pacem inter Princi-
pes concesserat, simulque eiusmodi Pontificem, cui præter alias
virtutes summa inerat benignitas, ac singularis erga Germaniæ po-
pulos beneuolentia. Grauisimis calamitatibus, ab ea discordia pro-
fectis, aut nullum adesse remedium, aut vnicum illud in Concilio
situm: ea in re agi de Fide, adeoque de sempiterna salute, ac pari-
ter

ter